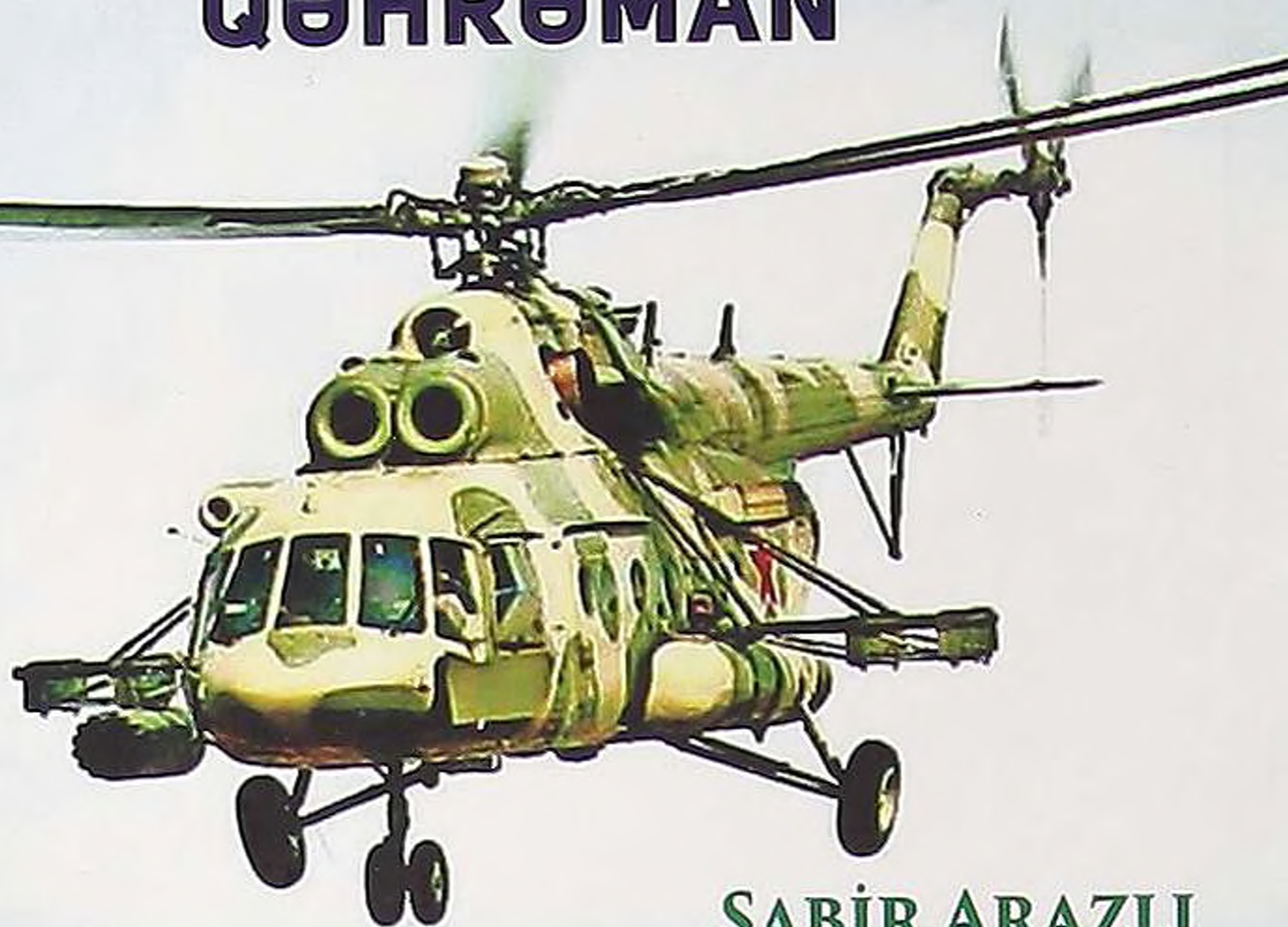

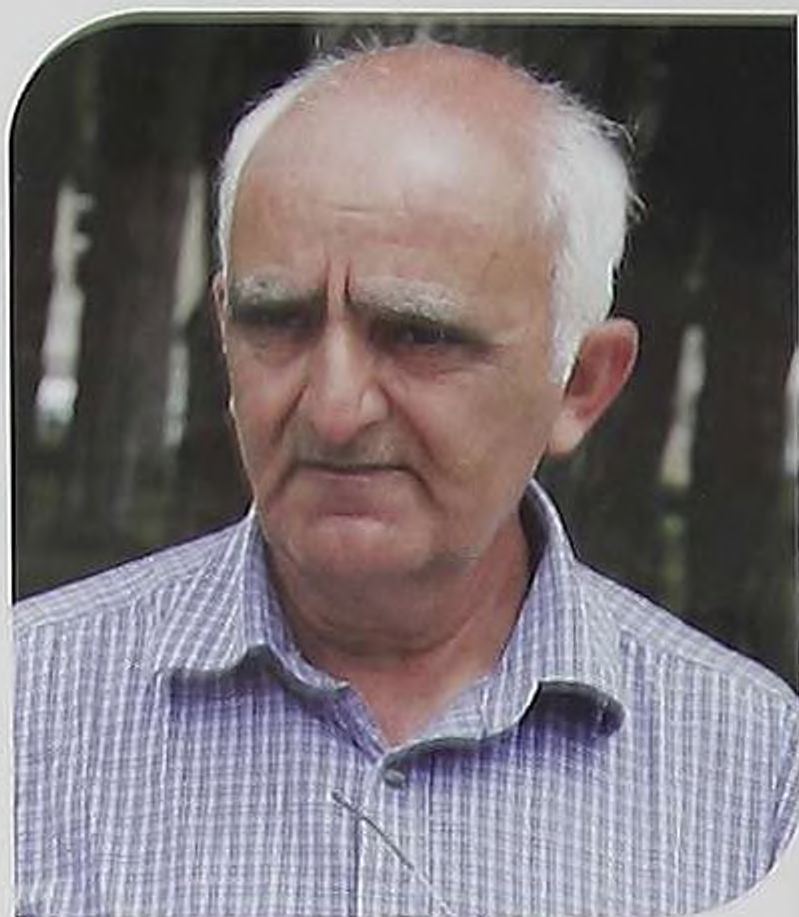

DƏMİR QANADLI QƏHRƏMAN

SABİR ARAZLI
ÖZGÜN

*Bu kitab müəllifin
Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı
Ramiz Vaqif oğlu Qasimovun ailəsinə,
onu sevənlərə dost töhfəsidir.*

*Məmləkətim,
qor altında çingiyam mən,-
Yurdum hər bə meydan olsa,
bəlli bil ki, mən təzədən
küzərrənib od saçaram!
Sənin pak adın uğrunda
bil ki, canımdan keçərəm!
Qıbləğahım Qarabağa and içirəm!*

Sabir Arazlı Özgün

**DƏMİR QANADLI
QƏHRƏMAN
(poema)**

Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı
Ramiz Qasımova həsr olunur

Bakı - 2023

Sabir Arazlı Özgün

Dəmir qanadlı qəhrəman
(poema)

Bakı – “Red N Line” MMC – 2023, 96 səh.

Rəyçi: Esmira Fuad,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Məsləhətçi: Röksanə Səfərzadə,
AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasının “Qarabağ
Müharibəsi Qəhrəmanları” fondunun rəhbəri

Redaktor: Tamxil Ziyəddinoğlu

5204000401 – (151)

S M – 656 – 2023

© “Red N Line” MMC
© Sabir Arazlı Özgün

*Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı, Tərtər -
Suqovuşan - Ağdərə istiqamətində gedən döyüş-
lər zamanı şəhid olaraq Tanrı dərgahına yüksə-
lən Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin pol-
kovnik-leytenantı, USTA dərəcəli pilot Ramiz
Vaqif oğlu Qasimovun şərəfli ömür yoluna həsr
olunan bu əsəri həyat yoldaşı Günel xanımın
dilindən, onun duyğu və düşüncələrinin, yaşadığı
kövrək və həsrətli anların təzahürü kimi qələmə
alıram.*

Mən özümü
 gecə-gündüz xıncımlayıb
 əzə-əzə yaşayıram.
 Çox zillətə, çox ağrıya
 dözə-dözə yaşayıram.
 "Haqlı kimdir, haqsız kimdir?"
 sualını çözə-çözə yaşayıram...
 Məmləkətim,
 torpağıma göz dikənin
 ürpənsəm də, iyrənsəm də,
 bil ki, qanını içərim!
 Bəlli bil ki, mənim səbrim
 nə qədər gen olsa belə,
 mənliyimə ləkə vuran
 bir qaraçı tayfasının
 gözü oyar,
 Sinəsində dərin dəliklər açaram!
 Qibləgahım Qarabağa and içirəm!

Mən özümü illər boyu
 atdım oda, alovlara,-
 Səngər nəmi çəkə-çəkə,
 səd-sərhədi yara-yara,
 Dəvə kınli, ikiüzlü, murdar, nadan,
 acgöz, nankor, aravuran,
 zatiqırıq, xəyanətkar bir millətin
 inadını qıra-qıra...

Məmləkətim,
 qor altında çingiyam mən,-
 Yurdum hər bə meydan olsa,
 bəlli bil ki, mən təzədən
 közərrənib od saçaram!
 Sənin pak adın uğrunda
 bil ki, canımdan keçərim!
 Qibləgahım Qarabağa and içirəm!

II Qarabağ müharibəsində qazanılan möhtəşəm Zəfər Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin hərbi potensialının və sarsılmaz iradəsinin Qələbəsi olmaqla bəhəm Dəmir Yumruq kimi birləşən Xalqımızın qətiyyət nümayiş etdirməsinin məntiqi yekunuydu. Çünki biz bir Millət olaraq, qibləgahımız Qarabağa and içərək Cəbhəyə yollandıq...

İstəkli oxucu! Yəqin deyəcəksən: necə oldu ki, Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı, USTA dərəcəli pilot Ramiz Vaqif oğlu Qasımov haqqında həm poema, həm də həyatının, göstərdiyi şücaətlərin bəzi ümdə nüaslarını publisist düşüncələrlə qələmə almaq qərarına gəldin? Doğru!.. O zaman açıqlayıram.

İlk olaraq; indi adı dillərdə əzbər olan, fəxarətlə andığımız cəsur pilotla illər öncə, xoş bir təsadüf nəticəsində təmasda olmuş, söhbətləşmişdim. Həmin ilk görüşümüz zamanı sadə və səmimi rəftarıyla diqqətimi cəlb edən bu gənc yaddaşıma elə həkk oldu, məni elə ovsunladı, elə məftun etdi, qəlbimin dərinliklərində elə məskən saldı ki... onu heç unutmadım. Hətta sonrakı illərdə xidmət etdiyi hərbi hissəyə bir neçə dəfə yolum düşsə də, onunla görüşə daxilimdə ehtiyac, zərurət hiss etsəm də mümkün olmadı. Və yenə də buna rəğmənlə mənim Ramiz Qasımov olmağın hüsn-rəğbətim, ilk görüşümüzün məlhəm təəssüratı ruhumda yaşadı, xatirimdə bugünəncə qaldı.

Həmin görüş anlarını bir az təfərrüatıyla nəzər - diqqətinizə çatdırıram.

... 14 fevral 2008-ci il idi. Axşamdan Bakıya güclü qar yağmış, yollar buz bağlanmışdı. Biz, - Milli Qəhrəman Cavanşir Rəhimovun anası Lalə xanım, Milli Qəhrəman Tahir Bağirovun həyat yoldaşı Leyla xanım, onun azyaşlı uşaqları Ariflə Tahir və mən indiki "Koroğlu" metrostansiyasından Pirallahıya gedən marşrutla şəhər saat 9 radələrində yola düşdük. Sərt hava şəraitinə baxmayaraq Qala kəndi yaxınlığındakı "N" sayılı hərbi hissədə Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin yaranması günü münasibətiylə keçiriləcək rəsmi tədbirə dəvətli olduğumuzdan yolçuluq zəruriydi.

Bir xeyli getdik. Elə ki, uzaqdan hərbi hissənin ərazisində helikopterlər görünməyə başladı, həddi-buluğa çatmayan Ariflə Tahir dikəlib pəncərədən helikopterləri seyr etməyə başladılar.

Tahir deyirdi:

- Atamın helikopteri budur.

Arif deyirdi:

- Yox, sən hələ uşaqsan, bilməzsən, atam bu helikopterdə uçurdu...

Tahir deyirdi:

- Mən "Krokadil" sürəcəm.

Arif yenə də etiraz edirdi:

- Sənə nə qədər deyərlər, "Krokadil"-i mən sürəcəm.

Mübahisənin genişləndiyini görən Leyla xanım uşaqlara təpinib üzünü Lalə xanıma tutdu:

- Ay Lalə, görürsən də, mən bunlarla necə bacaracağam?..

Öncə adlarını çəkdiyim MQ C.Rəhimov və MQ T.Bağirov gətirdiyimiz hərbi hissədə xidmət etmiş, I Qarabağ müharibəsi zamanı "Mİ-24" helikopterində bort-atıcı kimi fəaliyyət göstərmişdir. Cavanşir Rəhimov Tərtər-Ağdərə istiqamətində gedən döyüşlər zamanı 06.08.1992-ci ildə, Tahir Bağirov isə

Qubadlı-Laçın istiqamətində gedən döyüşlər zamanı 11.10.1992-ci il tarixdə şəhid olmuşdur.

(Qeyd: hər iki MQ haqqında müxtəlif illərdə "Səma şahini" və "Göydəmir kəhərin kişnərtisi" adlı bədii - publisistik kitablar yazmışam. S.A.Ö.).

Biz hərbi hissənin girişində mehribanlıqla qarşılandığ və tədbirdə iştirak etdik. Tədbirdən sonra hərbi hissənin qulluqçularıyla birlikdə olduğumuz nahar süfrəsində yanımda əyləşən gənc bir pilotla təmasda oldum. Söhbətləşdik. O, əvvəlcə tədbirdəki çıxışım, oxuduğu "Səma şahini" kitabımla bağlı bəzi suallar verdi. Soruşdum:

- Hansı rayondansan?

Dedi:

- Beyləqandan. Adım Ramizdir.

Dedim:

- Biz yerli sayılırıq ki! Mən də Füzulidənəm ... Evlisənmi, Ramiz?

Dedi:

- Hə. Gülanə adlı bir qızım da var.

Nahar bitdi. Mən MQ C.Rəhimovun yatağını ziyarət etdim, ona aid olan və tumbuçkasında toxunulmadan saxlanan əşyalara baxdım. Bu müddətdə qonur gözlü həmin gənc də bizimlə bərabər oldu. Ayrı-larkən mən onun, - xoş rəftarlı, yapışıqlı, enerjili, alovlu baxışlarıyla diqqəti cəlb edən Ramizin gözlərinə baxdım. O gözlər sanki deyirdi, "Qəhrəman səma şahinlərimiz haqqında yazmaq, onları təbliğ etmək çox vacibdir. Əlləriniz yorulmasın".

Taleyin qismətinə bax ey!.. Bu ədəb-ərkanlı gənc Ramiz Qasimov idi ...

O zaman nə mənim, nə də Ramiz Qasimovun ağına belə gəlməzdi ki, illər ötəcək və mən onun özü haqqında yazacağam.

İkinci: sən bilmək istəyirsən ki, nədən bu əsəri kövrək notlarla, Şəhidimizin həyat yoldaşının düşüncələri fonunda qələmə almışam. Bunda da haqlı olaraq cavabımı duymaq amacındasan. Söyləyirəm!..

Tarixən, - Tomrisdən, Dədəm Qorquddan üzü bu yana Azərbaycan qadınının hünəri, yeri gələndə can yoldaşıyla bərabər döyüşlərə qatılması ədəbiyyat və incəsənət əsərlərimizdə öz əksini tapmışdır. Şanlı tariximizin dərin qatlarına baş vurarkən görürük ki, xalqımızın Mehriban xatun, Züleyxa Könüldaş, Tuti Bika, Möminə xatun, Pərican xatun, Xeyransa xatun, Sara xatun, Həcər, kişi Tavat kimi və s. qüdrətli qadınları olub. Yaxın dövr tariximizdə, - I Qarabağ müharibəsində silaha sarılan qızlarımız, qadınlarımız oldu. Mən onlardan Qaratelin, Aytənin, Mələhətin, canlı əfsanə Aida Şirinovanın adlarını qürur hissiylə çəkə bilərəm. II Qarabağ savaşında da Vətən təəssübü çəkən belə qadınlarımızın qeyrətini bayraq edərək cəbhəyə yollanması hər kəsə bəllidir.

Sonra; Türkiyə telekanallarında nümayiş etdirilən "Söz" serialında Bahar adlı bir tibb bacısı obrazı var. O deyir: "Hərbçi qadını olmaq çox zordu". Bu da bir həqiqətdir. Azərbaycan qadınının yaşadığı zorluğu II Qarabağ müharibəsində daha yaxından müşahidə etdik. Mən "Əsrə bərabər qırx dörd gün" kitabımda bu məsələni qismən də olsa qabartmış, şəhid gizir Fərid Ramazanovun ömür-gün yoldaşı Təranə xanımın keçirdiyi stres və həyəcanı, üzüntüləri poetik dillə ifadə etməyə çalışmışam. Növbəti dəfə Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Ramiz Qasimovun həyat yoldaşı, can sirdaşı Günel xanımın yaşadığı zorluqları oxucu diqqətinə çatdırmaq qərarına gəldim. Bu qədər!..

Üçüncü; 2022-ci ilin ilıq nəfəsli dekabr ayının ortalarında, - Bakı küləyinin zümzümə elədiyi "payız təranələri" nin son akkordlarını vurduğu bir məqamda xeyli vaxtdan bəri içimdə qorranaraq atəşə dönən bir duyğunun alovlanması məndə AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında 44 günlük Vətən Müharibəsindən sonra yaradılmış "Qarabağ Müharibəsi Qəhrəmanları" fonduyla daha yaxından tanış olmaq zərurəti yaratdı. Bu məqsədlə Fonda getdim və onun rəhbəri, Vətən müharibəsi şəhidi, polkovnik Babək Səmidlinin bacısı Rəksanə xanım Səfərzadə ilə görüşərək gəlişimin məramını bildirdim. Biz birlikdə rəngarəng stendlərlə bəzədilmiş

salonları gözdik. Buradakı nadir eksponatlar məndə xoş təəssürat yaratdı. Ən əsası isə Azərbaycan Prezidentinin sərəncamıyla "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" adına layiq görülən 83 (Xüsusi Təyinatlı Qüvvələr üzrə 37, Quru Qoşunlar üzrə 21, Dövlət Sərhəd Xidməti və Sərhəd Qoşunları üzrə 12, Hərbi Hava Qüvvələri üzrə 7, Daxili Qoşunlar üzrə 4 və Hərbi Dəniz Qüvvələri üzrə 2 nəfər) hərbi qulluqçu haqqında müfəssəl bilgi əldə etdim. Və elə oradaca isti-isti bəzi qeydlər apardım, bu Qəhrəmanlardan bir neçəsi haqda publisist yazılar işləməyi nəzərdə tutdum.

VMQ Ramiz Vaqif oğlu Qasimova gəlincə. Mənim "Dəmir qanadlı qəhrəman" poemamın ilk cücərtiləri sorğusuz –sualsız həmin andaca boy göstərməyə başladı. Çünki uzun illər öncə "qonur gözlü pilot" kimi tanıdığım, yaddaşıma əbədi həkk olan və bu günəcən heç unutmadığım Ramiz Qasimova bədii əsər həsr etməyimi mənim ona vəfa borcum kimi dəyərləndirirəm.

Dəyərli dostum! Qəlbimin diktəsiylə araya-ərsəyə gələn bu əsərin astanasındasan. Bu kitab bir igid ömrünə güzgü tutduğum məbəddir. Sən onun qapısını aç, içəri daxil ol. Əminəm ki, məmnun qalacaqsan. Çünki cəsur pilot Ramiz Qasimovun həyatı, hərbi tariximizə qızıl hərflərlə yazılan şücaəti gənc nəsil üçün örnekdir. Oxuyub təqdir etməyə dəyər.

**Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin
9 dekabr 2020-ci il tarixli Sərəncamıyla
II Qarabağ müharibəsi zamanı
Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin
“Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı”
adına layiq görülən hərbi qulluqçuları**

1. General-mayor
Namiq Sərəfruz oğlu İslamzadə
2. Polkovnik
Elnur Geerov oğlu Qebedov
3. Polkovnik
Zaur İsmayıl oğlu Nudirəliyev (şəhid olandan sonra)
4. Polkovnik-leytenant
Ramiz Vaqif oğlu Qasimov (şəhid olandan sonra)
5. Polkovnik-leytenant
Rəşad Soltanağa oğlu Nadirov
6. Mayor
Səfər Qurban oğlu Qurbanov
7. Kapitan
Rəşad Məzahir oğlu Qasımlı

**Pokovnik – leytenant Ramiz Qasimov
eldən-elə gəzən, hər səhifəsi qızıl hərflərlə
həkk olan qəhrəmanlıq salnaməsi idi.
Rüstəm Əliyev, mayor**

**Azərbaycan Respublikası
Hərbi Hava Qüvvələrinin hərbi qulluqçusu
Ramiz Vaqif oğlu Qasımova
“Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı”
adı verilməsi haqqında
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
Sərəncamı**

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa edilməsində xüsusi xidmətlərinə və işğal olunmuş ərazilərin azad olunması zamanı düşmənin məhv edilməsi üzrə qarşıya qoyulmuş döyüş tapşırığını yerinə yetirən zaman göstərdiyi qəhrəmanlıq nümunəsinə görə, həmçinin hərbi qulluq vəzifəsini yerinə yetirən zaman igidlik və mərdlik nümayiş etdirdiyinə görə Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin hərbi qulluqçusu Ramiz Vaqif oğlu Qasımova (şəhid olandan sonra) “Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı” adı verilsin.

**Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti İlham Əliyev**

**Bakı şəhəri, 09.12.2020-ci il
Vəsiqə № I-26**

Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Ramiz Vaqif oğlu Qasimov

(17.02.1975 – 22.10.2022)

- Ramiz Vaqif oğlu Qasimov 1975-ci fevralın 17-də Jdanov (indiki Beyləqan) şəhərində anadan olmuşdur.
- O, 1981-ci ildə şəhər 4 saylı tam orta məktəbin birinci sinfinə getmiş, 1992-ci ildə həmin məktəbdən məzun olmuşdur.
- R. Qasimov 1992-ci ildə Azərbaycan Ali Hərbi Təyyarəçilik məktəbinə qəbul olmuş, 1997-ci ildə Məktəbi müvəffəqiyyətlə, yüksək təhsil göstəriciləriylə bitirmişdir.
- Gənc pilot 1992-ci ildən Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin Xəzər rayonu ərazisində yerləşən "N" saylı hərbi hissədə (aviabazada) xidmət etmişdir.
- O, Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin arsenalında olan bütün tip helikopterlərdə uçuşlar həyata keçirmişdir...
- Ramiz Qasimov 2020-ci il iyulun 12-13-də Tovuzun sərhəd zonasında erməni hərbi birləşmələrinin törətdiyi təxribat zamanı idarə etdiyi "Mi-17" döyüş helikopteriylə düşmənin dayaq məntəqələrinə zərbələr endirmiş, çox sayda şəxsi heyət, qərargah və digər hədəflər dəqiq atəşlə məhv edilmişdir.
- 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan Vətən müharibəsi zamanı səmaya müəyyən olunmuş vaxtdan tez qalxan cəsur pilot düşmənin Suqovuşan - Ağdərə istiqamətində hücumların qarşısını almaq məqsədiylə yerləşdirdiyi mühüm strateji əhəmiyyətli

- hədəflərini, - 3 ədəd özüyəriyən Zenit Raket Kompleksini (ZRK) və 1 ədəd Repellent "P-19" radiolokasiya sistemini məhv edərək nəzərdə tutulan tapşırığı müvəffəqiyyətlə yerinə yetirmişdir.
- Uğurlu əməliyyatdan sonra aviabazaya dönərkən helikopter vurulmuşdur. Lakin bortdakı 3 nəfərlik ekipaj üzvündən əvvəl ikisi "atılma" əmrinə əsasən paraşütlə atılsa da, Ramiz Qasimov helikopteri xüsusi ustalıqla boş əraziyə yönəldə bilmiş və paraşütlə atılarkən ağır zərbəyə məruz qalmışdır.
- Uzun müddət Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Bakı şəhərindəki Baş Klinik Hospitalında koma vəziyyətində qalan cəsur pilot 22 oktyabr 2020-ci ildə əbədiyyətə qovuşaraq şəhidlik zirvəsinə ucalmışdır.
- O, Bakıdakı II Fəxri Xiyabanda dəfn olunmuşdur.
- Ramiz Qasimov ailəli idi; həyat yoldaşı Günel xanım.
- Övladları, - qızları Gülanə (07.07.2006), Gülay (23.07.2009) və oğlu Vaqif (10.07.2014).
- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 09.12.2020-ci il tarixli Sərəncamıyla ona "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" adı verilmişdir.
- Eyni zamanda, Prezidentin müvafiq Sərəncamlarıyla "Vətən uğrunda" (15.12.2020) və Ağdamın azad olunmasına görə (24.06.2021) medallarıyla təltif edilmişdir.
- R.Qasimovun adı əbədləşdirilmişdir; Qala kəndində 216 saylı tam orta məktəbə, həmçinin Beyləqan şəhərində və Şüvəlanda küçəyə adı verilmişdir.
- Cəsur pilot xalqımız tərəfindən həmişə ehtiramla yad ediləcəkdir.

Proloq

1. Əbədidir Qəhrəmanlıq!..

Qəhrəmanlığın ən alisi şəhidlik zirvəsinə ucalmaqdır

*Esmira Fuad,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru*

Qəhrəmanlıq -

Mütləq Məna,
Mütləq Zəka,
Mütləq Mənəviyyat,
Mütləq İradədir!

Qəhrəmanlıq -

həddini bilməyənlərə Hədədir!..

Qəhrəmanlıq

gerçəkliyə sığmaz heç vaxt,

gerçəkliyi qəbul etməz,

Gerçəklikdən

ideala yüksələrək

Ali Amal,

Ali Əməl təqdir edər,

nə tükənməz,

nə də bitməz;

Əbədidir Qəhrəmanlıq!..

Qəhrəmanlıq -

Cəngavərlik,

Fatehlikdir!

Həqiqətin qılıncıyla

qaranlığı parçalaya,

yara bilər,

Rəzilliyin zəncirini

iradəylə,

zəka ilə qıra bilər.

Qəhrəmanlıq -

müdrilikdən yüksək olan

həqiqəti dərk etməkdir,

Qəhrəmanlıq -

qeyri - kamil imkanları

tərk etməkdir.

Qəhrəmanlıq -

bir insanın taleyində

son dərəcə

nadir olan hadisədir,

Qəhrəmanlıq -

gerçəkliyin təqibinə dözməyərək

icdən qopan qəzəb, hikkə,

ruhun kükrər cikkəsidir.

Qəhrəmanlıq -

əzabkeşlik,

cəfakeşlik...

sonlu deyil,

sonsuzluqdur,

Pak, büllurdur; Mütləq Haqdır!

Yaddır ona ölümlülük,

O ... ölümlü imkanlardan

çox uzadır;

Ölməzlikdir Qəhrəmanlıq!..

Qəhrəmanlıq - Hökmdür, Görkdür,

Qəhrəmanlıq - Ali Dərkdir!..

Yalnız **BÜTÖV** qəhrəmanlıq
Qəhrəmanlıqdır!
Yalnız **MÜTLƏQ** qəhrəmanlıq
Qəhrəmanlıqdır!
Yalnız **KAMİL** qəhrəmanlıq
Qəhrəmanlıqdır!
Yalnız **SONSUZ** qəhrəmanlıq
Qəhrəmanlıqdır!*

2. Rəşadət cücərdi bu torpaqdan

*Qəhrəmanlıq
nə yalnız
bir yüksəliş deməkdir,
Nə də ulduzlar kimi
parlayıb sönməməkdir.
Qəhrəmanlıq ...
içərək
acı ölüm tasından,
İrəliyə atılmaq
və sonra dönməməkdir.*

Hüseyn Nihal Adsız, türk şairi

Şəhidlər bərəkət toxumudur ... **

Əkdik, qeyrət cücərdi bu torpaqdan,
Mərdlik,
mərdanəlik,
cəsarət cücərdi bu torpaqdan.

* - İnam Ata

** - Nazim Hikmət: "Şəhidlərimizi bərəkət toxumutək basdırırıq torpağa..."

Əkdik,
otuz illik həsrətin belı qırıldı...
Onda ki səbrim daraldı,
göy kişnədi,
yer yarıldı.
Onda ki qarı düşmən
görünmə, heç ...
nə tökülən qanlar,
nə də ölüm qorxutmur
Ulu Yurdun
Vətən sevdalılarını,
Çaşdı, dondu əzaları,
domba gözləri bərələ qaldı...

Əkdik sular duruldu,
Şuşanın dağlarından çəkilincə
qara buludlar,
Qədim Odlar diyarında
minbir büsat quruldu.
Ruhda, düşüncədə Mütləqilik var oldu...

Şəhidlər bərəkət toxumudur...
Əkdik,
qətiyyət cücərdi bu torpaqdan,
Əkdik,
Qırat kişnədi,
rəşadət cücərdi bu torpaqdan.
Əkdik, şirinləşdi,
daddandı torpaq,
Əkdik,
çöl-çəmənədə, yal-yamacda
lələ-lələ oddandı torpaq.

Əkdik,

Məmləkətin hər guşəsinə
əlvən-əlvən,
ilmələri naxış-naxış
xalı sərildi,
Əkdik,
laləzara dönən Böyük Kirsdən,
Topağacdən,
Dədə Əgünəşdən,
Murovdan...
şəhid qoxusu, şəhid ətri gəldi...
Əkdik, bu torpaqdan rəzilliyə,
rəzalətə cavab olaraq,
hayqıraraq, cikkə çəkərək,
enilməyən Bayrağımtək
HAQQ, ƏDALƏT yüksəldi.
... Şəhidlər bərəkət toxumudur,
Əkdik,
Misri qılıncdan da zəhmli
DƏMİR YUMRUQ sıyrıldı
bu torpaqdan,
Əkdik, xilas oldu külli-Qarabağ
bu murdar tapdaqdan.

*Şəhidlərə "ölülər" deməyin, onlar diridirlər
"Quran`i - Kərim", Əl - Bəqərə surəsi*

Məqamlar

II Qarabağ müharibəsi yüksək texnologiyalara əsaslanan bir müharibəydi. Bu savaşda Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin əsas məqsədi düşmənin nəzərdə tutulan mühüm hədəflərini məhv etməklə, sıradan çıxarmaqla, yararsız vəziyyətə salmaqla Quru Qoşunlarımızın hərbi hissələrinin səmərəli fəaliyyətinə dəstək olmaq, beləliklə, onların irəliləyişini təmin etməkdən ibarət idi.

USTA dərəcəli pilot, polkovnik-leytenant Ramiz Qasimov bu missiyanı müharibənin erkən saatlarında uğurla yerinə yetirən ilk pilot oldu.

Birinci məqam

2020-ci il iyulun 12-də günorta saatlarından başlayaraq erməni hərbi birləşmələri Tovuz rayonu ərazisinin sərhəd zonasında Azərbaycan Sərhəd Xidmətinin mövqelərini iriçaplı artilleriya qurğularından atəşə tutdular. Dərhal əks həmlə ilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri cavab atəşi açdılar və düşmənin təxribatının, növbəti hücum cəhdinin qarşısı alındı. Sərhəddə ayıq-sayıq dayanan döyüşçülərimizin sərrast atəşi nəticəsində qarşı tərəfin cəmləşdiyi nöqtələr müəyyən edilərək həmin istiqamətə sarsıdıcı zərbələr endirildi. Beləliklə, intensiv keçən ilk döyüş günündə erməni hərbi birləşmələrinin atəşi səngiməyə başladı. Döyüşün ilk saatlarında Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçularından 3 nəfər şəhid oldu, 4 nəfər isə yaralandı.

Iyulun 12.dən 13.nə keçən gecə də Dövlət sərhədinin Tovuz rayonu sahəsində gərgin döyüşlər davam etdirildi. 3.cü Ordu Korpusunun və Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin qatıldığı hərbi toqquşma zamanı artilleriya və minaatanların, həmçinin döyüş helikopterlərinin tətbiqi ilə gedən gecə döyüşlərində Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin bölmələrinin atəşi nəticəsində

əks tərəfin artilleriya qurğuları və çox sayda canlı qüvvələri məhv edildi. Düşmənin dayaq məntəqələrinə və canlı qüvvəsinə havadan endirilən zərbələr, məhz Ramiz Qasimovun idarə etdiyi "Mİ-17" döyüş helikopteri tərəfindən endirilmişdir.

İyulun 13-də günorta saatlarında Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri tərəfindən cəza tədbirləri davam etdi. Nəticədə erməni hərbi birləşmələrinin atəş möv-

qeləri, 20 nəfərdən çox şəxsi heyət, tabor qərargahı və digər hərbi hədəflər Azərbaycan Ordusunun dəqiq atəşi ilə darmadağın edildi.

Bu döyüşlər zamanı Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin arsenalında olan və "SPAYK" uzunmənzilli raketlərlə silahlandırılan "Mİ - 17" hücum helikopteri məhz polkovnik – leytenant Ramiz Qasimov tərəfindən idarə edilmişdir. Onu da qeyd edim ki, Tovuz döyüşlərində münəfişə başlayandan bu günə kimi Azərbaycan Silahlı Qüvvələri ilk generalını itirdi. Bu, Milli Qəhrəman Polad Həşimov idi...

İkinci məqam

2020-ci il sentyabrın 27-də səhər saat 6 radələrində Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri tərəfindən genişmiqyaslı təxribat törədildi. Növbəti dəfə baş verən bu cəhd zamanı cəbhəboyu zonada yerləşən Azərbaycan Ordusunun mövqeləri və yaşayış məntəqələri iriçaplı silahlar, minaatanlar və müxtəlif çaplı artilleriya qurğularından intensiv olaraq atəşə məruz qaldı. Ölənlər, yaralananlar və dağıdılan mülki obyektlər oldu. Bu barədə Azərbaycan Prezidenti, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı,

zati-aliləri İlham Əliyevə məruzə edildi. Vəziyyət həmişəkindən daha ciddi və məsuliyyətli idi. Ona görə, düşmənin döyüş fəaliyyətinin qarşısını almaq məqsədiylə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Komandanlığı tərəfindən bütün cəbhəboyu zonada əks-hücum əməliyyatlarının başlaması barədə ƏMR verildi.

Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin polkovnik-leytenantı olan Ramiz Qasimov 2020-ci il sentyabrın 27-də otuz ilə yaxın işğal altında olan Qarabağın və ətraf rayonların azad edilməsi və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa olunması üçün başlanan Vətən müharibəsi zamanı "SPAYK" uzunmənzilli raketlərlə silahlanan "Mİ - 17" helikopterinin heyətində Suqovuşan və Talış kəndləri istiqamətində düşmənin hərbi hədəflərini məhv etmək üçün havaya qalxdı. O, "Dağlıq Qarabağ" separatçı rejiminin müdafiə

ordusu tərkibindəki Hava Hücümündən Müdafiə (HHM) Qoşunlarının arsenalında olan üç ədəd (hər biri 10.300.000 ABŞ dolları dəyərində) "9K33 OSA" ZRK (ümumilikdə 30.900.000 ABŞ dolları dəyərində) və bir ədəd Repellent "P-19" Radiolokasiya stansiyasını dəqiq atəş zərbələriylə məhv etdi. Qeyd edirəm ki, "9K33 OSA" özüyəriyən, eyni zamanda, motoatıcı diviziyanı və başqa qüvvələri aşağıdan uçan hava hücumu silahlarından qoruyan Zenit Raket Kompleksidir (ZRK). Həmin qurğular Rusiya Federasiyasında istehsal olunur və Ermənistan Silahlı Qüvvələrinə ya satılır, ya da əksər hallarda pulsuz verilir. Sonra həmin Zenit Raket Kompleksi qanunsuz olaraq Azərbaycanın işğal altında olan ərazilərində yerləşdirilirdi. Məhv edilən dördüncü qurğu isə Rusiya istehsalı olan Repellent "P-19" radiolokasiya stansiyasıdır ki, həmin qurğu da uzaq məsafədən Pilotsuz Uçuş Aparatlarının (PUA) idarəetməsinə əl almaq gücünə malikdir və iş rejimini pozaraq məhv edə bilir. II Qarabağ müharibəsi zamanı Azərbaycan Ordusunun arsenalında olan Pilotsuz Uçuş Aparatlarından (PUA) geniş istifadə olunduğunu nəzərə alsaq həmin qurğuların məhv edilməsi önəmli hədəflərdən biri idi.

Beləliklə, həmin qurğuların polkovnik-leytenant Ramiz Qasimovun idarə etdiyi "Mİ - 17" hücum helikopteri tərəfindən məhv edilməsi Azərbaycan Ordusunun Tərtər - Suqovuşan - Ağdərə istiqamətində artilleriya üstünlüyünə sahib olması üçün mühüm şərait yaratdı.

Daha bir önəmli məqam da ondan ibarət idi ki, polkovnik - leytenant Ramiz Qasimov o gün hədəfləri sıradan çıxarmaq üçün havaya nəzərdə tutulduğu vaxtdan 20 dəqiqə tez qalxmışdı.

Bir qeyd: şahidlərin ifadələrinə görə həmin gün gecədən başlayaraq ərazi qatı dumana büründüyündən göz-gözü görmürmüş. Bu vəziyyət Ramiz Qasimovu ciddi şəkildə əsəbiləşdirir. Lakin dan üzü ağaranda çiskinli duman tədricən çəkilməyə başlayır. Cəsur pilotun havaya vaxtından tez qalxmağına səbəb çox güman ki, bu amil olub.

Üçüncü məqam

... Həmin gün polkovnik - leytenant Ramiz Qasimov uğurlu əməliyyatdan sonra bazaya geri dönürdü. Helikopter Tərtər rayonunun Azad Qaraqoyunlu kəndi istiqamətində olan zaman düşmənin Hərbi Hava Qüvvələrinin Hava Hücümündən Müdafiə Qoşunlarının (HHM) bölmələri tərəfindən vuruldu. Nəticədə helikopter

sürətlə hündürlüyünü itirməyə başladı və idarəolunmaz həddə çatdı. Bu zaman R.Qasimov borda olan digər iki nəfər heyət üzvünə "atılma" əmrini verdi. Mayor Müsail Fətəliyev və baş leytenant Ülvi Quluzadə əmrə əməl etdilər. Özü isə "Mİ -17" hücum helikopterinin min beş yüz nəfər əhalinin yaşadığı Azad Qaraqoyunlu kəndinin yaşayış evlərinin üstünə düşməməsi, dağıntıların və mülki əhali arasında ölüm hallarının olmaması üçün onu xüsusi ustalıqla boş sahəyə yönəldə bildi. Nəticədə helikopter yaşayış məntəqəsindən uzağa, - boş əraziyə istiqamətləndi. Cəsur pilot son anda paraşütlə atılsa da, ağır zərbə aldı. Havada ikən düşmənin intensiv atəşinə məruz qaldığından paraşüt dəlik-deşik olmuş, Ramiz Qasimovun bir qolu qoparaq sallaq vəziyyətdə qalmışdı.

Kənd adamları vəziyyəti həyəcanla izləyir, hadisə yerinə doğru hərəkət edirdilər. Lakin hər şey çox gec idi. Bununla belə camaat cəsur pilotu döyüş zonasından uzaqlaşdırsalar da, Ramiz Qasimov qan itirmişdi. Əli adlı bir mülki vətəndaş onu şəxsi maşını - "Niva"sı ilə təcili olaraq Bərdə rayon xəstəxanasına çatdırmağa bildi. Xəliq həkim ilk tibbi yardım etsə də, bu yetərli deyildi. Bundan

sonra onu Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Bakı şəhərindəki Baş Klinik Hospitalına apardılar.

Polkovnik - leytenant Ramiz Qasimov uzun müddət koma vəziyyətində qaldıqdan sonra oktyabrın 22-də gözlərini əbədi olaraq yumdu.

Sözardı olaraq deyəcəyim isə bundan ibarətdir; bir insan inancını itirəndə ölür. Cəsur pilot Ramiz Qasimov qələbəyə inamını heç vaxt itirmədi. Ona görə bütün şəhidlərimiz kimi o da ölümsüzlərdəndir.

I. Ramiz, dayanmışam şəklin önündə, Baxışların salıb məni kəməndə...

Ramiz, dayanmışam şəklin önündə,
Baxışların salıb məni kəməndə...

Ancaq bu məqamda bilmirəm necə,
Heç bilmirəm necə,
necə başlayım,
necə sapa düzüm bu hekayəti.
Uzun illər sənnən,
səninlə birgə
yaşadığım nurlu,
eyni zamanda
Ağrılı-acılı, sirli bir ömrün
o qədər çoxdur ki sözü-söhbəti.
Mənimçün salnamə,
qalın kitabdır, -
şirin xatirədir onun hər qatı.
Söyləyə bilmək də çətindir bu gün
məni...
tarixləşən,
əbədiləşən,
bu solmaz, tükənməz, parlaq həyatı...

Ay Ramiz, ay mənim odum-ocağım,
Özün de, neyləyim?..
Toxtayım deyə
yeddi yerdən partlasa da dodağım,
Üz tutub dağlara,
qayalıqlara,
Üz tutub içimin ümid şamına,
Gur axan çaylara,

bəyaz dumana,
Sübhün şəfəqinə, qürub çağına,
Payızın rüzgarlı qərib çağına,
Xatirələr məni yorana kimi,

Qəlbim yorğun düşüb durana kimi...
Bütün olanları, olmayanları
yenə söyləyirəm, - toxtayım deyə
səhər-axşam sənnən danışacağam.

... Ramiz, şəklin önündə dayanıb xəyala dalarkən rəhmətlik ananın* dedikləri yadıma düşdü. Şölə ana deyirdi ki:

- Heç unudulmayan bir uşaqlığı vardı Ramizin. Onun hər anı indi də gözlərimin önündədir... Heç kəsə qayna-yıb-qarışmazdı o. Eləcə düşüncəli olardı həmişə. Mən hər şeyi onun baxışlarından, mənalı gözlərindən oxuyardım. Lap uşaqlıqdan "sirrini sırdaşa verməyən bu dünya", Tanrının yaratdıqları, möcüzələrlə zəngin olan Aləm qərribə gəlirdi ona. Bir uşaq olaraq uşaqlığını yaşamırdı Ramiz, yerlə-göylə əlləşirdi. Yaşadları da, böyüklər də tərəddüdlə baxırdılar onun bu halına.

Diqqətimi çəkən bir məsələ vardı; Ramiz gecələr ulduzları seyr etməyi xoşlayar, kainatla təmasda olardı. Hər baxışının sonunda bir "niyə" var idi. Düşüncələri aydınca sezilərdi: "Gecə niyə düşür?! Bu qaranlıq pərdə hardan enir?!" Yaxud, "Günəş niyə qıpqırmızıdır?!", "Necə olur ki, yağış yağır?! Göydə bu qədər su hardandır?!"

Deyərdi ki, ay ana, bu göy üzünün dərinliklərində də məskən salan ulduzlar var. Ona görə "bəzi ulduzlar kiçik olduqlarına görə

yox, çox uzaqda olduqlarına görə görünmür..."** Görünməyən ulduzların belə dərdini eləyirdi Ramiz.

Eh, nələr, nələr...

Deyirdi: "Bax o sayrısan ulduzlar var ha, onlar mənə danışmaq istəyir. Həm də təkcə mənimlə. Ancaq əlçatmaz olduğundan mən onların nə səsini, nə də dediklərini duya bilmirəm. Bunu ulduzlar da bildiklərinə görə sanki qışqırırlar. Sayrısmalar da ona görədir. Zəhri çatlayır ulduzların!.."

İçini didən suallara özü də cavab arayırdı; "Ulduzlar göylərin sirrini ağah etmək istəyir, çünki göylərin dərinliklərində nələr baş verir, biz bilmirik axı!.. Bəs ulduzlar? Onların Yerdə nələrin baş verdiyindən xəbərləri varmı?!"

Off!.. Göylər də mənim səsimi eşitmir axı!?"

II. Şəklinin önündə dayanmışam mən, Baxıram həsrətlə- bir sən, bir də mən.

Yenə dayanmışam şəklin önündə,
Sən dinmirsən deyə, susuram mən də...

Bu fani dünyanı tərk edən gündən,
Heç vaxt üzülməyən ümidimlə mən
yerdə də, göydə də səni gəzirəm.
Bu acı zillətin ağırlığına
dağ belə dözməzdi,
mənəm... dözüürəm.

Rəşadət, igidlik göstərən Mərdin
ömür-gün yoldaşı olduğum üçün,
Mən qürur duyuram səninlə hər an.

* - Ramizin atası Vəqif kişi, anası Şölə xanım 2012-ci ildə dünyasını dəyişiblər.

** - Mir Cəlal Paşayev.

Polkovnik-leytenant Ramiz Qasimov bizim hərbi hissənin ensiklopediyası idi.
Rəşad Nadirov, polkovnik-leytenant, Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı

Ancaq... zaman dönüb,
dövrən dəyişib,
Mənim də həyatım dəyişib, inan.
Gecə də,
gündüz də dəyişib sanki,
Elə bil... dəyişib yer, göy, – asiman.

Elə bil səmtini dəyişib çaylar,
Başqa cür görünür dağlar gözümə.
Mən bir özgə Günel görürəm bu gün,
Hərdən ki baxıram durub özümə...

Səndən sonra nur azalır gözümdə,
Nə yerə,
nə göyə baxa bilmirəm.

Yaz buludu kimi dolub-boşala,
Çay-çeşməyə dönüb axa bilmirəm.

Mən sənsiz qalandan elə bil, Ramiz,
Dünyaya, həyata qəribəm, yadam.
Elə bil içimə qor dolub,
mənim
içim köz-köz olub...
Alovam, odam.
Mən hardan biləydim, necə biləydim,
Demə, heç demə,
içim yanğı ilə doluymuş, Ramiz!

O vaxtdan uzalı qalıbdır əlim,
Nitqim lal,
çökmüşəm,
tutulub dilim.
Geri dönüşün yox,
sənin getdiyin
heç demə müqəddəs yoluymuş, Ramiz!

Bəzən tablanmıram.
Dözməyir ürək...
Ancaq mən yenə də, bundan sonra da,
Başımı hər zaman dik tutam gərək.
Mən bu gün bir daha yəqin etdim ki,
Bu küskün varlığım,
qəlbim sənintək
bir Mərdin ömürlük quluymuş, Ramiz!

Baş götürüb hara gedim?!.
Bilmirəm!
Ramiz, indi dolaşmağa nə dağım,

nə çeşməli bir ormanım var mənim.
Çox üz tutdum təbiblərə...
Nə çarə,
nə bu dərdə bir dərmanım var mənim.

Yenə axşam düşür...
Ramiz, yenə də
Qaranlıq ələdir dağa, dərəyə.
Həmişəki kimi mənə dayanıb,
Sükutla baxıram bu mənzərəyə.
Sən yoxsan heç yerdə...
Yenə çarəsiz,
yenə də ümitsiz dönnəm geriye.
Dönnəm, ancaq
hara gedim, bilmirəm,
Nə yaylağım, nə aranı var mənim.
İçim yanır, mənə heç nə ovutmur,
Daha dən-dən olan ağrıları,
nə... üyüdən dəyirmanım var mənim.

Fəqət necə deyim,
hər şeyə rəğmən,
Səni göz önümdə hiss etdiyimdən,
Harda olursansa-olum,
dayanıb
ətrafıma diqqət eləyirəm mən.

Çünki hər dəqiqə xəyalımdasan...
Məni tərk eləmir bu duyğu, Ramiz!
Əzəldən necəysə,
elədir yenə,
Yoxdu bu duyğunun sonluğu, Ramiz!

...Kimsə "Ramiz" deyib çağıran zaman,
Quruyub yerimdə qalıram, inan.

Özümdən asılı deyil ha! O an...
Durub
fikirə gedib, xəyala dalıb,
kövrək-kövrək səni xatırlayaram.
Dərhal çevrilərəm,
çağırılanın
başqası olduğun görünə, baxar,
Həsrətlə çöhrəni xatırlayaram.
Həmin an
birlikdə keçirdiyimiz
ən xoşbəxt dövrəni xatırlayaram.

O anda ay Ramiz,
inan, həmin an
bilsən ruhum necə oynar yerindən.
İçim alovlanır, od tutub yanar...
Bir müddət beləcə süst qalaram mən.

İllah da,
qəflətən qarşıma çıxan
bir pilot görəndə, elə bilirəm
sənsən...
məğrur-məğrur addımlayırsan.
Ardınca baxaram hey...
kövrək-kövrək,
Baxaram, dərindən köks ötürərək...
Deyərəm: "Ay Ramiz, yaxşı ki varsan!"

... Ramiz, bu gün şəklin önündə dayanıb xəyal dəryasına baş vurarkən illər öncə rəhmətlik anan Şölə xalanın sənin uşaqlığıyla bağlı söylədiklərini xatırlayıb bilirsən hansı qənaətə gəldim?.. Sənin təyyarəçi olmaq, pilot olmaq istəyin demək... lap uşaqlıqdan baş qaldırıbmış qəlbinin dərinliklərində.

Bilirsen anan nə deyirdi? Deyirdi ki, Ramizin təyyarəçi olmaq sevdası bağçaya getdiyi vaxtdan mənə bəlliydi. Mütəlliməsi Qızbəs deyirdi ki, digər uşaqlardan fərqli olaraq Ramiz təyyarə oyuncaqlarıyla daha çox vaxt keçirər, bu zaman, ümumiyyətlə, ətraf mühitdən qopar, öz aləmində olar bu uşaq.

Anan deyirdi ki, hətta həmin oyuncaqlardan evə də gətirər, başqa heç bir şeylə məşğul olmaz, qaranlıq düşənəcən "uçuşlar həyata keçirərdi". Yeməyə güclə gətirərdik Ramizi. Ondan olsa, yatana qədər oynardı təyyarə oyuncaqlarıyla...

Ramiz, sən... 3-5 yaşlarından səmaya qalxmaq, buludları yara-yara irəliləmək, - ulduzlara bir az da yaxın olmaq istəyirmişsən, deməli. Sən... pəmbə buludların necə qara-yağışa dönüb yağmasını öz gözlərinlə görmək istəyirdin, eləmi? Arzun, niyyətin buydu, eləmi?..

Göylərin sirri, əlamətləri sənə agah oldumu, Ramiz? Pilot olandan sonra necə, - ulduzlarla dərcləşə bildinmi heç?.. Səsini eşitdimi ulduzlar sənini?.. Sən necə, -bağrı çatlayan ulduzların səsini eşidə, onların nə dediklərini ayırd edə bildinmi?!

Deməli, yox!

Ramiz, yadımdadır, bir dəfə dedin ki, elə fəza cisimləri, planetlər var, neçə milyon işıq ili uzaq

lığındadır. Bunu deyib o qədər üzgün göründün ki sən... Bax indi, bu məqamda mənə elə gəlir ki, hətta sənə həmin anlarda kosmonavt olmaq, ulduzlara bir az da yaxınlaşmaq istəyi belə var imiş içində...

Nədi, düz demirəm?..

III. Hardan başlayım, ay Ramiz?.. Mən heç nəyi başlamazdım axı sənsiz?!

Hardan başlayım, ay Ramiz?..
Ramiz, hardan başlayım mən, heç bilmirəm,
Mən heç nəyi başlamazdım axı sənsiz?!

...Dayanmışam
divarboyu düzdüyümüz
şəkillərinin önündə mən.
Ramiz, sözlü adam kimi
baxıb, ancaq...
yenə heç nə söyləmirsən.
O zaman mən aram-aram,
Ürəyimi boşaldaram.

Ramiz, düzü,
Heç özüm də bilmirəm ki,
necə keçir ömrüm-günüm
22 oktyabr 2020-ci ildən üzü bəri,
Unutmuşam ayı,
günü,
fəsilləri.
Gecələri unutmuşam,
gündüzləri unutmuşam.

Heç bilmirəm
günəş nə vaxt boy göstərir
 üfüqlərdən,
Bilmirəm də heç nə zaman
 düşər axşam...
Görürəm ki, vaxt-vədənin
 bir önəmi qalmayıbdır
 mənim üçün,
Sən var idin, var idim mən,
həyatım da,
yaşamım da sənirləydi...
İndi quru boşluq qalıb,
Ona görə yanar içim.
Nə istini bilə billəm,
 nə soyuğu bilə billəm,

Nə də sənsiz
bir məxrəcə gələ billəm.
Neyləyirəm...
bizim birgə tikdiyimiz o məbəddə
kərpic-kərpic hörülmürəm.
Kükrəyirəm dağ seli tək,
Eləcə...lil, bulanıqam –
durulmuram.

Ha deyirəm...
bir özümə gəlir, olmur,
Mən... nə illah eləyirəm
ayrılığın gətirdiyi bu dəhşətdən
sıyrılmıram,
qurtulmuram...

O qalacıq uçdu, Ramiz!
Bu həyatda mənim üçün

sənsiz hər şey heçdi, Ramiz!
Qara gəldi
bu sevdanın bəxti, Ramiz!
Neyləyirəm
o qızıldan taxtı, Ramiz!?.
Məndən elə uzaq qalıb
cah-cəlalı o dövrənlər,
O sevincli,
o fərəhli,
gözəl anlar.

Ancaq... hərdən...
o xoş keçən şirin-şəkər dövrümüzü
ilmə-ilmə həvələyir,
təzə xalı toxuyuram.
Ömrümüzün nəğməsini
asta-asta,
avazınan oxuyuram.

Oxuduqca havalanır,
səhralara üz tuturam
havlı-havlı,
aram-aram.

Nə bəmimi biləmmirəm,
nə zilimi biləmmirəm,
Çaşıb qallam,
öz dilimi biləmmirəm.
Yanır içim,
ürəyimi öz közümlə dağlayıram,
Amma Ramiz, əmin ol ki,
sevgimizi
ürəyimin qançır olan
guşəsində saxlayıram.
Biz biləni inan kimsə duymayacaq,
O sandığın kilidini
çünki

gizli şifrə ilə
bağlayıram.

O guşədə bir sən - bir mən
olduğumdan,
Ayrılmıram o guşədən
heç bir zaman...

Ramiz, onu da söyləyim,
ki... elə bil...

dərin bir quyu dibindən,
Səsin gəlir qulağıma
hərdən-hərdən.

Həmin anda heç bilmirəm
neyləyim mən.

Səs "gəl!.." deyib uzaqlaşır,
dağlar aşır,
Səs kükrəyir, aşır-daşır.
Mən o səsin arxasınca

ha qaçıram,
yetməyirəm,

Təngənəfəs oluram lap,
qışqırıram,
"dur!.." deyirəm.

O səs durmur,
o səs gedir, mən gedirəm,
Bəzən... yemən,
bəzən... göylərnən gedirəm.

O səs mənim həm məlhəmə, həm dadımdı,

Ümidimdı,
inamımdı,
imdadımdı...

O səs tutur gecə-gündüz
əllərimdən,

O səs ilə yaşayıram inan ki mən...

Bu nə qədər çəkəcəkdir,
bilmirəm mən,
Soruşa da bilməyirəm
bunu... hər hansı kimsədən.
Bəlkə özün söyləyəsən

bunu mənə?

Mən nə qədər baxacağam
şaşqın-şaşqın,
sənin dinib-danışmayan
gözlərinə?!

Vaxtli-vaxtsiz
əllərimi günlük edib
hey baxıram yzaqlara,
Görürəm ki, bir köç gedir,
izləyirəm qarabaqara.
Səsləyirəm:

"Ey sarıban!

Hara gedir bu karivan?.."

Kimsə cavab vermir mənə,

qalıram mat, qəlbi viran.

Hardan gəlib hara gedir
köç... bilmirəm...

Ramiz, sənin kəcavədə
olmadığın

mənə bəlli olsa belə,

Yenə həmin o karvanı
izləyirəm diqqət ilə...

Niyə?!

Nədən?! -

Heç bilmirəm!

Mən Ramiz Qasimov kimi ikinci bir hərbi, yaxud pilot
tanımıram ki, müharibənin tezliklə başlamasını arzulayaydı.
Elman Təhməzov, polkovnik-leytenant

Məqamlar

44 günlük savaş başlamamışdan,-
sentyabr ayının əvvəllərində,
hər şey yolundaykən bir gecə Ramiz
canını acıdan yuxu görmüşdü.
Yuxu alov kimi, yuxu od kimi
onun bütün vücudunu sarmışdı...
O gecə yadımdan çıxmır heç zaman!

Gördüm ki, xoflanıb, özündə deyil...
Ona görə heç nə,
heç nə demədən
mən ona baxırdım səssiz-səmirsiz.
Gördüm...həmin anda pəjmürdə, şaşqın,
gərgin,
düşüncəli,
bir az əsəbi,
bir az da hikkəli haldadır Ramiz.

Yuxu onu haldan-hala salmışdı.
Sanki...gözlənilməz zərbə almışdı.
Yuxu necədisə
təsirlənərək
heyvətini belə gizlətməyirdi.
Keyli durub baxdım,

soruşmamdım,
Ancaq baxışları çox şey deyirdi...

Bilmirdim neyləyim,
Ona toxunsam...

qanı damacaqdı,
çaşb qalmışdım...

Mənim yüz cür fikir keçdi ağılımdan;
Hər müşkülü çözə bilən bir insan,
Ümitsiz haldaydı sanki həmin an.

Məcbur eləməyi xoşlamazdı o,
Ona görə heç nə söyləmədim mən.
Ürəyimdə qara qalib o vaxtdan,-
Yuxu necəydi ki, gizlətdi məndən?!

İndi,
illər sonra həmin günkü hal,
Yadıma düşəndə sızlayır yaram.
Yadıma düşəndə
təəssüflənir,
heç cürə özümü bağışlamıram.

...Ramizin gördüyü o müəmmalı yuxunun, 27 sentyabr ərə-
fəsində keçirdiyi həyəcanın səbəbi həmin günlərdə mənə bəlli
olmasa da, ciddi bir hadisənin baş verəcəyini hiss eləyirdim. Mən
bunu anlayırdım. Ancaq nə???

Yadımdadır, Ramiz son günlərdə xalq artisti Mübariz
Tağıyevin oxuduğu bir mahnını tez-tez, təkrar-təkrar dinləməyi
xoşlayırdı. Musiqisi bəstəkar Eldar Mansurova məxsus olan bu
mahnının ritmi, həzinliyi insanı elə duyğulandırır ki, istər-istəməz
nostalji düşüncələrə qapılırsan, qüssələnir, qəhr olursan. Məsələn,

mahnıda deyilir: "Gedirəm, gəlməsəm yada sal məni", yaxud, "gəlməsəm gözlərin dolacaq, gülüm" və s.

Mən diqqət eləyirdim, Ramiz bunu dinlərkən gərgin olur, təbi dəyişirdi. Və heç bir zaman mən onun belə olan hallarda könlünü alacaq, təsəlli verəcək nəyisə etməzdim. Çünki o xoşlamırdı belə şeyləri...

Önemli olan başqa bir məqam məni daha çox təəccübləndirmişdi. Heç vaxt paylaşım etməyən Ramiz "toz içində çiçək" təsiri bağışlayan həmin sentyabr günlərində sosial şəbəkədə hərbi vətənpərvərlik mövzusunda status-paylaşım etmişdi. Videoçarx paylaşımı insanlar tərəfindən rəğbətlə qarşılanmışdı.

Bütün bunlara rəğmənlə biz 2020-ci ilin sentyabrında yeni dərs ilinin başlamasını səbirsizliklə gözləyirdik. Çünki Vaqifi məktəbə aparacaqdıq. Vaqifin təhsil ocağına qədəm qoyduğu ilk gün fərəhli, çox təmtəraqlı keçdi. Ramiz də, mən də sevinirdik.

Ancaq... bu bizim birlikdə xoşbəxt anlar yaşadığımız son gün oldu. Ramiz səhərisi hərbi hissəyə getdi və biz bir daha görüşmədik.

IV. Sükutla baxıram şəklinə Ramiz, Baxışın apaydın, baxışın təmiz...

Ramiz, dayanmışam şəklin önündə,
Baxıram...

Əzizim, bu kövrək anda
nədənsə bax mənə elə gəldi ki,
ürəyin çırpınır sanki sinəndə...

Sanki eşidirdim çırpıntıları!
Ona görə mənə elə gəldi ki,
Ramiz, bax indicə danışacaqsan.
Səninlə döyünür axı qəlbimiz!..
Nədi, düz demirəm?!
Səni o anda
mən eləcə gördüm, vallah, ay Ramiz!

Bax... gözlərin gülür...
Qınama məni!..
İnanırsan Ramiz, ruhum şad olur,
Gülər, təbəssümlü görəndə səni...

*Ramiz etibarlı, dürüst, güvənən,
Həqiqəti sevən bir insan idi.
Görüb tanıdığı-tanımadığı
hər kəslə səmimi, mehriban idi.
Ruhuyla, canıyla, qanıyla Ramiz,
Elə, məmləkətə bağlıydı...*

hədsiz!

Onun torpaq, Vətən eşqi-sərhədsiz!

Ay Ramiz,
döyüşçü dostların tez-tez,
gəlib ocağını ziyarət edir.
Özləri qəhərdən yansa da, yenə,
Bizlərə təskinlik verərək gedir.

Hə, lap unutmuşdum...
Bir müddət əvvəl
uzun illər öncə qardaş olduğun
Rövşən gəlmişdi.

Havalı kimiydi,
Gözü dolmuşdu...

Önündə baş əyib,
şəklini öpüb
dedi ki:
- Ramizə, - can sirdaşına
güllə dəyə bilməz!
Elə sanırdım...

Mən elə bilirdim müharibədə
leysan kimi yağsa üstünə mərmə,
yenə... Ramiz ölməz!
Elə sanırdım...

Mən də günahkaram,- deyib vaysınır,
Sarsılmış,
çıxılmaz halda qalmışdı.
Özünü heç cürə bağışlamırdı,
Ramiz, Rövşən sanki peşman olmuşdu...
O gedəndən sonra pəjmürdə halda
xeyli düşündüm,

Ruhum dilə gəldi, Ramiz, bir daha
Sənnən qürur duydu, ömür yaşadım.

*Ramiz pak sayırdı hərbi libası,
Adi geyim kimi baxmırdı ona.
Deyirdi ki, Vətən, Anamız kimi,
Bayrağımız kimi, Himnimiz kimi
o da müqəddəsdir.
Düşməyə gərək
iynə ucu boyda ləkə adına.
Xəyanət eləmək hərbi mündirə,
Xəyanət etməkdir Azərbaycana.
...Hərbi forma bizim kəfənimizdir*,
Əgər şəhid olsaq savaş zamanı!*

Dostun bir deyildi, beş deyildi ki!
Bizim Hərbi Hava Qüvvələrində
neçə-neçə pilot sirdaşın vardı.
Yurdun keşiyini çəkən qeyrətli
neçə-neçə əsgər qardaşın vardı;
Dövlət Sərhəd Xidmətində,
Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrdə,
Quru Qoşunlarda,
Daxili Qoşunlarda,
Hərbi Dəniz Qüvvələrində...
xidmət edən,
şanı-şöhrəti bəlli
məsləkdaşın vardı.
Ramiz onları
sən düşünən zaman duyğulanardın...

**- Formamız bizim kəfənimizdir. "Daş məktəb" türk filminə
deyildi ki...*

44 günlük Zəfər təməlini Aprel döyüşlərində onlar qoydular

Yadımdamı, hərdən Murad Mirzəyev*
haqqında qürurla, fəxr eləyərək
“çox cəngavər zabit idi” deyərdin.
Həmişə sən onu
heç olmayantək
qəribə duyğuyla xatırlayırdın.

Aprel döyüşündən bir xeyli qabaq,
Onunla Tərtərdə tanış olmuşdun...
Yadımdamı, Murad şəhid olanda
çaşb qalmışdın...

Deyərdin ki, onda vətənpərvərlik
hissi son dərəcə yüksək, aliydi,
Mətin, sözü ötkəm!.. Murad beləydi.

*- Polkovnik-leytenant Murad Telman oğlu Mirzəyev Aprel döyüşləri (2016) zamanı Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülən üç zabitdən biri idi. 11 aprel 2016-cı ildə Bakıdakı II Fəxri Xiyabanda dəfn olunub.

Soyqırım günündə doğulduğundan,
Ad gününü keçirməzmiş...
heç zaman!

Qızının adını Dəniz qoymuşdu,
İstərdi ki, hərbiçi olaydı Nurlan.

Sədheyif Muraddan...
Son ad günündə
kəşfiyyata getdi, qırxilliyini
düşməyə arxadan zərbə vurmaqla,
mübariz döyüşçü kimi “qeyd etdi”.

Aprel döyüşündən danışan zaman,
Sən həm də ay Ramiz, Murov qartalı
Raquf Orucovdan

söhbət salardın.
...Təəssüflə “heyif!” söyləsən də sən,
Deyərdin, biz varıq, yaşayır Vətən!

*Bu dünya gidi dünya,
Oğullar yedi dünya...*

...Hamısı yadımda, xatirimdədir;
Murad bu dünyadan vaxtsız köçəndə,
Mən axı görürdüm necə qatlanır,
necə boğulursan dərdin içində.

Dost itkisi səni yandırdığından,
Ramiz, rahatlığın yoxudu bir an.

Mən axı görürdüm... qəlpətək dəlib
içini, çölünü didən bu yara,
Səni aparırdı çox uzaqlara...
Gözlərindən oxuyurdum hər şeyi;
Demək... neyləsən də mümkün olmayır,
İnsanı çökdürər dərdin göynəyi.

“...Tez-tez görüşməzdik,
görüşəndə də,
Görərdim ki, Murad
hərdən çox kövrək,
Hər şeyi unudub gülümsəyərək
Muğangəncəlidə,
Sabirabadda
uşaqlığı keçən gözəl çağları
şirin xatirətək yada salardı.
Lap sonda...
hərb yolun seçdiyi üçün,
Taleyn hökmündən məmnun qalardı.

...İlk hərbi təhsilin “Fərqlənmə” ilə
başla vurub Türkiyəyə getmişdi.
Prezident Süleyman Dəmirəl ona
həm Diplom,
həm “Qılınc-məzun üzüyü”n
böyük fəxarətlə təqdim etmişdi.

“Onur Başkanı” ydı...
Daha sonralar
qəlbinin hökmüylə Amerikada
“Ranger”* kursunda da təhsil almışdı.
Türkiyədə,
Ruminiyada,
İordaniya Krallığında
təlimlərdən keçib daha mükəmməl,
Yüksək hazırlıqlı zabit olmuşdu...
Mənə danışardı Murad qürurla,
Türkiyədə hərbin inkişafından.
Deyərdi ki, Ramiz, yaxın illərdə,
Bizdə də yüksəliş olacaq, inan!

Rusca, ingiliscə sərbəst danışar,
erməni dilini gözəl bilərdi.
Nə deyim...
Yanımcıl insan idi o,
Murad həm sevərdi, həm sevilərdi”.

Ramiz!

...Çiçək ömrü qədər oldu bu dostluq,
Sanki şaxta vurdu,
soldu bu dostluq.
Ürəyinə elə yatmışdı sənin,
Onun yoxluğundan yanardı sinən.

Ramiz, məxluq olaraq yer üzünə düşdüyn gündən dillə de-
mədiklərinin hamısı gözlərindən oxunub. Belə olub həmişə; uşaq-
lıq illərində də eləydin, indi də...

Muradın şəhidliyindən xeyli keçmişdi, yadındadır? Bir gün
otaqda düşüncəli halda gəzinirdin. Birdən... qonşu mənzildə səslə-
nən musiqi elə bil divarı dəlib bizim otağı səslə doldurdu. Xanəndə
Qulu Əsgərov oxuyurdu. Deyirdi ki, “Dost gedib, özümə gələ bil-
mirəm”. Sən...təəccüblə dönüb mənə baxdın: “Bu səs mənim içim-
dən qopan sədi, Günel. Xanəndə bunu duyub oxuyurmu?!” Ya-
dındadır, o zaman mən heç nə demədim sənə? Həmin məqam mənə
də maraqlı göründü. Ona görə deyəcəklərimi xoş ovqatlı baxışla-
rıyla çatdırdım sənə.

* - ABŞ-ın Vircinya ştatındakı “Ranger” kursu Xüsusi Təyinatlılar
üçün nəzərdə tutulan yüksək hazırlıqlı təlim-tədris mərkəzidir. Murad
Mirzəyev həmin kursda təhsil alan ilk azərbaycanlı hərbiçidir.

Günlərin birində Ramiz, dedin ki,
Günəl, bir dostum var, adı Babəkdir.
Yadımdamı?...
Dedin, məğrur hərbcidir,
həm də hər b elmində dəqiq, müdrikdir.

Sonra dedin, Mətləb, Səmid adında
ağıllı, şipşirin iki oğlu var.
Babək danışanda övladlarından,
Nurlu çöhrəsində güllər açılar.

Sonra da dedin ki,
Günəl, onun da
həyat yoldaşının adı Günəldir.
Sən belə deyincə
inanmadım mən...
Güləmsəyib baxdın, elə bildim ki,
zarafat edirsən.
Çünki sən hərdən
iş-gücdən söz salar, adətin üzrə

könlümü alardın,
həmişə mənə
bir az həyəcanlı, gərgin görərkən...

Lap sonra da dedin, təsadüfə bax,
Babək kiçik oğlu Səmidlə eynən
7-si yanvarda dünyaya gəlib.
Baxsana, necə xoş təsadüf olub!..

(Ramiz "xoş təsadüf" deyincə, yenə
gördüm bic-bic baxıb gülür, dinmədim.

Gördüm nəşəlidi, ürəyimdə mən
"yəqin ki zarafat eləyir" dedim.

... "Xoş təsadüf" sözün çox sevirdi o!
Evlənəndən bəri
işdən dönəndə,
Ramiz qılığıyla, zarafatıyla
oxşar, ovudardı həmişə mənə.
Deyərdi keyfinin kök vaxtlarında
"bir xoş təsadüfdən sevdim mən səni!")

Ona görə mən də eynilə dedim:
Ömrün axarını dəyişir bəzən
həyatda nə zaman xoş təsadüflə
üzləşirik biz...

Dedin, bunda nə var,
bizim uşaqlar
üçü də iyulda anadan olub,
Bu da xoş təsadüf deyilmi, Ramiz?

...Gör neçə il keçib həmin söhbətdən.
Ramiz o anları,
o xoş günləri,
Bilirsənmi nədən xatırladım mən?
Sən şəhid olandan düz bir ay sonra,
Babək şəhid oldu...
Minaya düşdü...
Acı içindəyəkən bunu biləndə,
İnan, çox üzöldüm, halım dəyişdi.

O da sənin kimi- məğrur, qürurla
"ya qazi, ya şəhid olmalıyıq biz!"
söyləyib, Ramiz!...

**- Polkovnik-leytenant Murad Mirzəyev polkovnik-leytenant Ramiz Qasimovdan bir yaş kiçik, polkovnik Babək Səmidli isə bir yaş böyük idi.*

B. Səmidli Göyçayda orta məktəbi bitirdikdən sonra Ankara şəhərindəki Quru Qoşunları Ali Hərbi Məktəbinə daxil olur. Məktəbi "Motoatıcı" ixtisası üzrə başa vurur. Daha sonra İstanbuldakı Tuzla Piyada Məktəbində hərbi təhsilini davam etdirir. Bir müddət Türkiyədə işləyir. Vətənə döndükdən sonra bir neçə hərbi hissədə yüksək vəzifələrdə çalışır. O, Almaniyadakı "Corc Marşal" Avropa Təhlükəsizlik Mərkəzində kurs keçən Azərbaycan hərbiçilərindən idi.

44 günlük Vətən müharibəsi zamanı Talış və Suqovuşan kəndləri azad edilərkən döyüşlərin idarə olunmasında p-k B. Səmidlinin xidmətləri yüksək qiymətləndirilir. 23 noyabr 2020-ci ildə minaya düşərək şəhid olur. "Zəfər" ordeniylə təltif olunub.

V. Şəklinə baxıram- yoxdur bir giley, Ramiz gözlərindən oxunur hər şey...

Durmuşam yenə də şəklin önündə...
Ramiz gözlərindən oxuyuram ki,
bu gün deyəcəyin, söyləyəcəyin
nə isə... çox vacib söz vardır səndə.

Ancaq söz sızmayır dodaqlarından,
Kimi soruşuran, söyləyim həmə...
Tamam...

Soruşursan-soruşma, ancaq
Mənim deyəcəyim vardır, ay Ramiz.
...Ziyarət edərkən "son ev"ini biz,
Gördüm əmin qızı, - səni çox sevən
Güləbətin durub uzaqdan baxır.
Düzü mat qaldım mən...
Ramiz, gördüm ki,
əlləri titrəyir, vücudu əsir,
Gözündən sel kimi göz yaşı axır.

Gedib yaxınlaşdım,
tutdum əlindən,
Nə o, nə mən dinib-danışa bildik.
Beləcə birlikdə yanına gəldik.
Sən bizə,
biz sənə baxdıq...
Bir müddət
sükutla məzarın önündə qaldıq.

Bilirsən, biz ordan geri dönərkən
Güləbətin mənə nələr söylədi?..
Dedi ki:

Mən bu gün həyatda qaldığım üçün Tanrıya və Ramiz
Qasımovaya borcluyam.
Müsaıl Fətəliyev, mayor

Ay Günel, düzünü deyim;
Heç vaxt inanmaram,
inanmaram ki,
Ramiz daha yoxdur...
İnanma sən də!
O... ölə bilməz ki?!
Ramiz dönəcək...
Nədənsə belə bir ümid var məndə...

Bax elə öz dayın Əhməd kişi də,
Qardaşı Çingiz də, Məstan xala da,
İçindən qorlanıb yanan Mübariz
"Ramiz ürəklərdə yaşayır" deyir.
Yaxından, uzaqdan bizi tanıyan
El-obada hər kəs belə söyləyir.

Ramiz, inanırsan, təskinlik üçün,
təkcə Güləbətin söyləmir bunu.
Beyləqanda, bizim Qala kəndində,
Hərbi şəhərcikdə insanlar var ki,
həsrətlə gözləyir sənin yolunu.

Lap doğrusu, bu gün
bax mən özüm də,
qəlbən inanıram həmin sözlərə,
Hərdən toxtaq ollam bax ona görə...

Həmişə efirdə Tərtər, Ağdərə,
Talış, Suqovuşan,

Hədəfləri vuran zaman çox sevinərdi Ramiz Qasimov. O sevincin həddini, dərəcəsini mən ifadə etməkdə belə çətinlik çəkirəm.

Ülvi Quluzadə, baş leytenant

Şuşa, Qarabağ
deyiləndə...

səni xatırlayıram.

Süfrəmizdə sənin sevdiyin xörək
yeyiləndə...

səni xatırlayıram.

Çünki işdən sonra evə dönərkən,
zəng edib deyərdin:

- Nə bişirmisən?

Bunu bildiyimçün adətim üzrə,

Həmişə sənin

sevdiyin xörəyi bişirərdim mən...

Ramiz, o süfrənin həzzi, ləzzəti,

O xörəyin dadı-tamı başqaydı.

Başqaydı həmin gün söz də,

söhbət də,

Kəkotulu çayın dəmi başqaydı.

...Hərdən seyr edərdəm dərəni, dağı,

İllah da Novruzda- bayramqabağı.

Baxaram niskillə,

ormanlı dağlar

atlas libasını geyinən zaman.

Baxaram,

dağların sinəsi ilə,

necə karvan çəkir bəmbəyaz duman.

Elə bilirəm ki,

dağ da, dərə də,

Yamacı çiçəkli xoş mənzərə də

bax elə bu anda səndən danışır.

Mənsə heç nə deyə bilmirəm,

vallah!..

Pəjmürdə oluram, qolum-qanadım

bir anda qırılıb yanıma düşür.

Sevinə bilmirəm, gülə bilmirəm,

Hissə qapılıram,

halım dəyişir...

Bir-bir otaqları gəzir-dolaşır,

Nə evə sığıram,

nə çölə, Ramiz!

Daş-divar, çilçıraq üstümə gəlir,

Belə yaşayıram,

mən belə... Ramiz!

Dəhlizə çıxıram,

olmur, qayıdıb

təzədən otaqda vargəl edirəm.

Ən sonda

fikrimin qanadlarında

qəzaya düşdüyün yerə gedirəm...

Mənim səndən başqa yoxdur ki dərdim!

...Ramiz, yenə axşam düşüb, şər qarışır. Mən isə pəncərə önündə dayanıb göylərin dərinliklərində sayrısan ulduzları seyr edirəm. Çünki... uşaq vaxtından ulduzları seyr etmək sənin xobbin olub. Ancaq... mən nə illah eləyirəm, sənin kimi ulduzlarla təmasda olub, onlarla dərhləşə bilmirəm. Bununla belə, hərdən mənə elə gəlir ki, o sayrısan ulduzlar səni soruşurlar məndən.

Ramiz, mən onlara nə deyim?!

28 avqust 2005-ci il!

Ramiz: -Günel, bilirsən mən səni niyə sevdim?.. Sənin gözlərində həyat, yaşamaq eşqi o qədər yüksəkdir ki! O gözlərin, sinəndə döyünən o saf ürəyin diktəsinə güvənirəm. Çünki ürəyindən keçənləri o parlaq gözlərindən oxuyub həzz alıram. O gözlər "mən sənin uşaqlarının gözəl anası olacağam" deyir. Mən bundan əminəm!.. Heç vaxt gözüm arxada qalmayacaq.

VI. Yenə dayanmışam sənnən üzbəüz, Hər zaman yolunu gözləyirik biz.

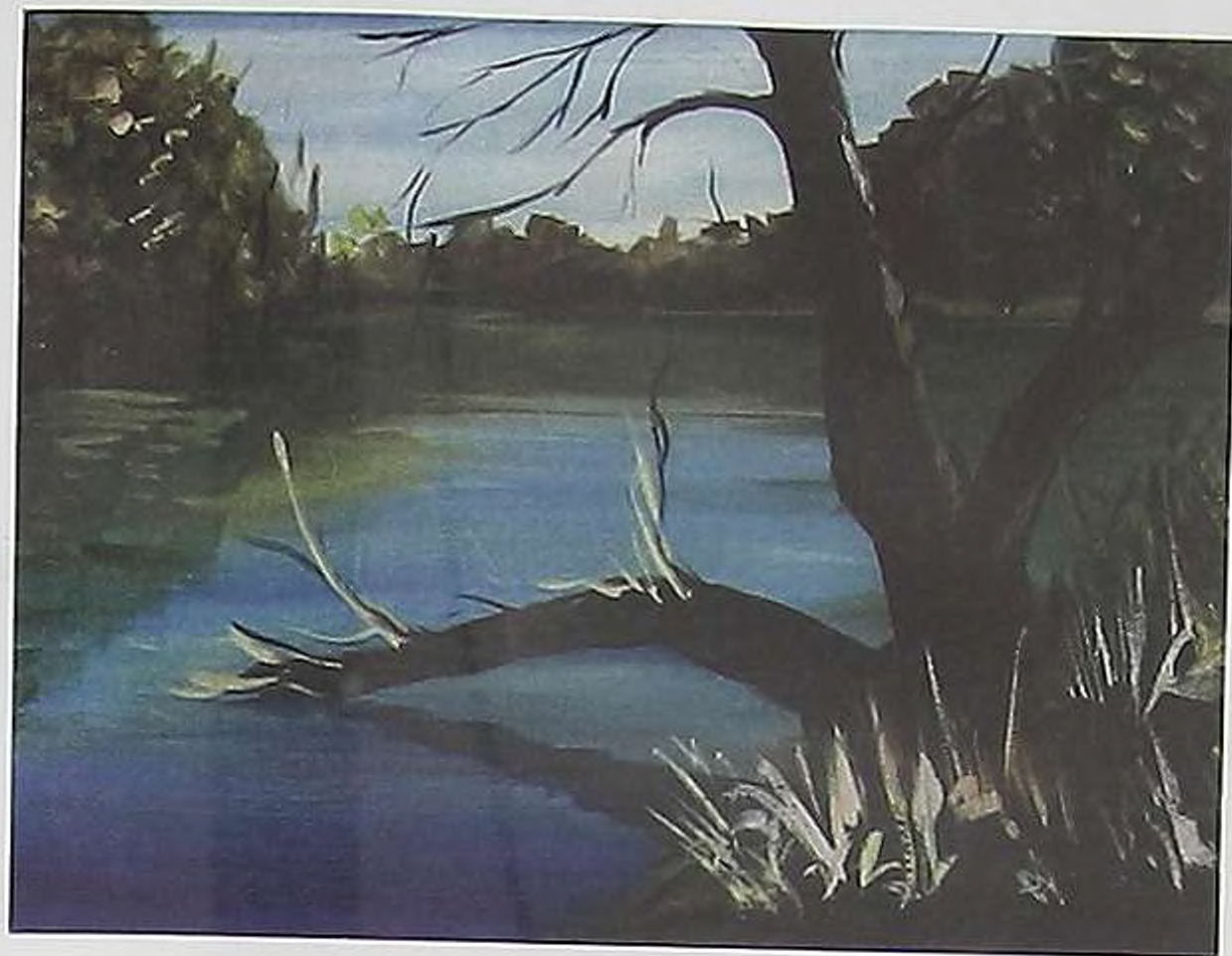
...Yenə dayanmışam şəklin önündə,
Beləcə baxırdın, Ramiz, dünən də!
Baxışın dəyişmir...
O nurlu gözlər
"Sabahınız xeyir" deyir hər səhər.

Məqam

Savaş başlayan gün Ramiz son dəfə
5:57-də,
gün doğmamışdan,
"Sabahınız xeyir olsun!" yazmışdı...
Sən say saydığını, fəlak nə sayır
Bilmək olmur axı...
Nə biləydin ki,
qarı fəlak o gün hədləri aşdı...
O gün dalğa-dalğa gələn xəbərdən
inan ki, boğulduq qəm nəhrində biz,
Sabahınız xeyir olmadı, Ramiz!

...Səndən sonra bəzən məcbur qatlannam,
Neçə müşkül işə sənin yerinə.
Bilirsənmi, indi təkcə ana yox,
Həm də ata ollam övladlarına.

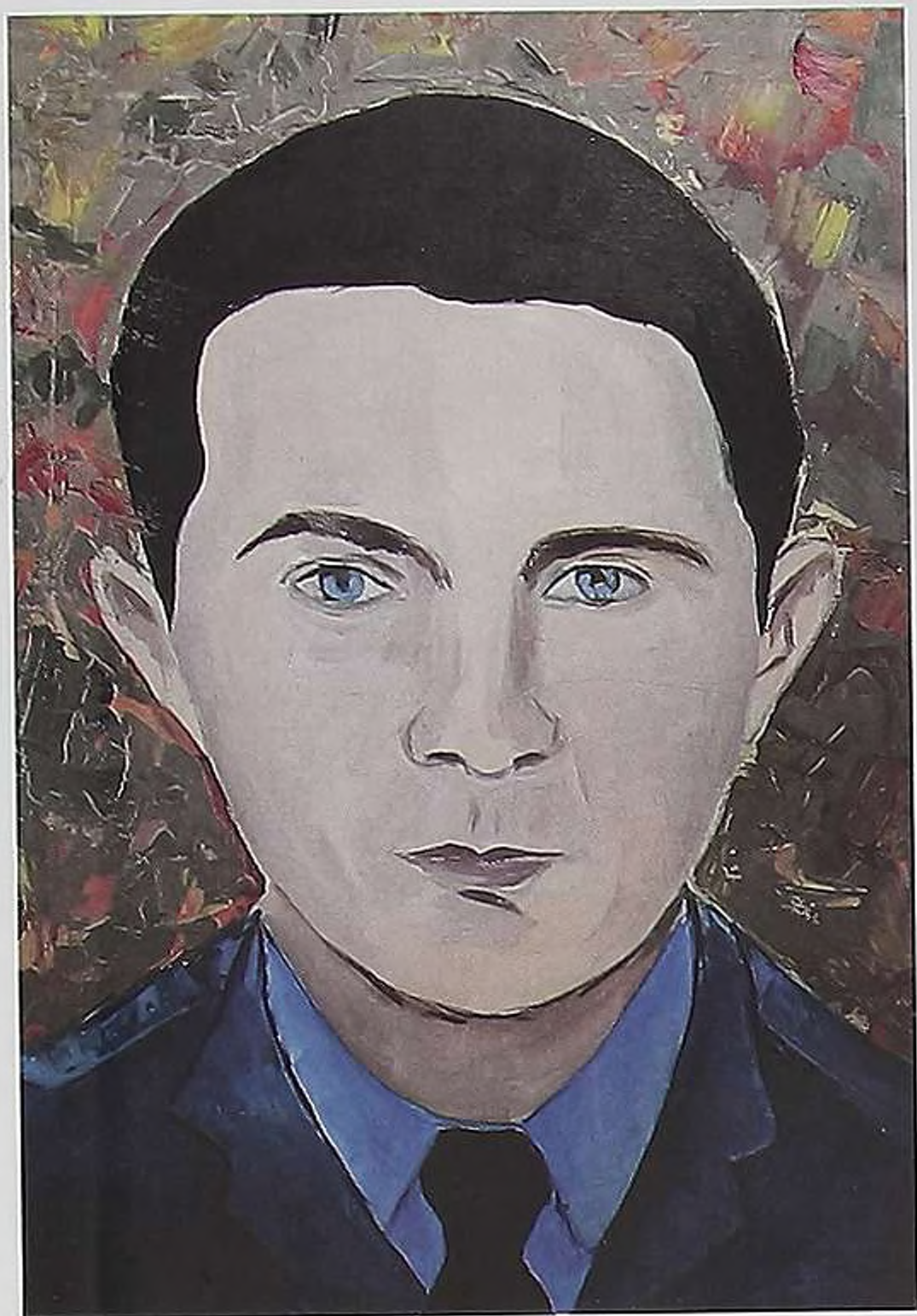
Sən lap arxayın ol, hər şey yolunda,
Əndişən olmasın oğuldan- qızdan.
Gözüm üstündədir üçünün də, bil!
Bizim uşaqlardan qalma nigaran...

Gülənə:

- *Ata, mən çəkmişəm bu şəkilləri.
Səndən sonra*

*Vətən Qəhrəmanına,-
Sənin şərəfinə həsr eləyirəm
hər bir əsəri.*

Gülanə:

- *Ata, mən çəkmişəm sənin şəklini.*

Böyüyür Gülanə, əl atır mənə,
Gülay da, Vaqif də bil ki, əzizim,
Kölgən altındadır yenə, əmin ol.
Sağ olsun el-oba,

Yurdumda hər kəs
ehtiram göstərir sənə, əmin ol!

Ancaq nə gizlədim,
deməsəm olmur,
Uşaqlar əvvəlki kimi deyillər.
Ramiz,
Gülanənin eyni açılmaz,
Gözləri heç gülmür, keçsə də illər.

Bəzən hiss etməyim deyə gizlincə
şəklini oxşayır, sənnən danışır.
Mən də seyr edərdəm onu gizlincə,
Çünki o duyğular mənə tanışdır...

Görürəm...
səninlə danışan zaman,
İstəmir göz-gözə gəlsin mənimlə.
Görürəm ki, hərdən...
ərklə, tələblə
bir dostun, doğmanın ailəsinə,-
Çingiz əmisigilə,
Vətən dayısıgilə...
baş şəkmək istəyir Ramiz, səninlə.
Baxar,
üzə vurmaz,
bir söz demərəm.
İstəyirəm... könlü istəyən kimi
bir xeyli səninlə baş-başa qalsın.
Sənnən xatırlasın ötən illəri,
Özünə qapılıb xəyalə dalsın...

... Bilirsən yadıma nə düşdü, Ramiz?
Gülənə dünyaya qədəm qoyanda,
necə sevinirdin...
Lap uşaq kimi!
Sən elə baxırdın, elə bil ki, heç
çağa görməmişdin bu günə kimi...
Vallah söyləyirəm bunu səmimi!

Gözlərin gülürdü sevincdən, sanki,
İlahi möcüzə idi bu çocuq.
Onu kirmişcə seyr eləyirdin,
Közəridi içindəki od-ocaq.

Gülənəyə baxıb ona nə isə
demək istəyirdin, deyə bilmirdin.
Oxşaya bilmirdin, öyə bilmirdin...
Mən yaddan çıxmışdım, sorğulayırdın:
"Bu gerçəkmi, yoxsa... rəya?!"-
Bilmirdin.

Gördüm ki, nə qədər fərəhli imiş,
Ana olmaq qədər ata olmaq da.
Zaman göstərdi ki, əsil atalıq
ancaq sənin kimi ailəcanlı,
Qayğıkeş, yanımcıl ata olmaqdı!
...Necə xoşbəxt idin o gün, ay Ramiz,
Üzündə nur vardı, təbəssüm vardı.
Böyüdükcə oxşayaraq deyərdin:
Mənim qızım doğuluşdan kübardı.

*Ötən günə gün çatmaz,
Calasan da günü-günə.*

Deyərdin ki, "gül-buta"dır ailəm;
Günəl-qızılgüldür,
Güləy-ağ çiçək,
Gülənə-qırmızı güldür mənimçün.
Evimin dirəyi, başımın tacı,
Vaqif də ki... bir bülbüldür mənimçün...

Ramiz, evimizin daş-divarında,
Bakı küləyinin qanadlarında
mən sənin səsinə hiss eləyirəm.
Gecəli-gündüzlü ruha dad verən
məlhəm nəfəsini hiss eləyirəm.

Gecəli-gündüzlü səninləyik biz...
Bilirsən nə olur hərdən, ay Ramiz?
Bəzən Gülay gecə oyayıb deyir:
"Qapımız döyülür elə bil, ana!
Bəlkə, atam gəlib, gedib açsana!?"
Səksəkəli olub uşaqlar, belə.
Səndən sonra məni ovudan yoxkən,
Məcbur oluram mən,
uşaqlarımı
ovudam birtəhər... tutaraq dilə.

Bu şələ nə qədər ağır olsa da,
Bezib cojumuram, Ramiz, heç zaman.
Çünki başımızın üstündə ruhun,
Qəlbimizdə daim yaşayan İNSAN,-
SƏN VARSAN!

Məqam

17 fevral 2023-cü il!..

Günəl xanım övladları Gülənə, Güləy və Vaqiflə birgə II Fəxri (Şəhidlər) Xiyabana, - Vətənin görklü şəhidi Ramiz Qasimovun ad günündə onun ziyarətinə gəliblər.

Bu zaman Vaqif səssə diksinərək səmada bir helikopterin dövrə vurduğunu görüb ona əl elədi. Anası da, qızlar da bu xoş mənzərəni seyr etməyə başladılar. Vaqif dedi:

- Ana, atamın helikopteridi bu!

Günəl xanım oğlunun sözünü təsdiqlədi:

- Hə, oğlum, elədir. Bax görürsən, atan yenə göy səmadadır... Görürsən, yenə üzü Qarabağa doğru gedir... Gedir, ancaq yenə qayıdacaq...

Günel xanıma üztutma

Biz ədalət yolçusuyuq, -
ədavətin yox!

Biz mərhəmət yolçusuyuq, -
küdurətin yox!

Bizlər savaş istəmərik,
bizlər barış istəyərik...

Bu səbəbdən biz həmişə

vəhşiliyə, rəzilliyə

"Yox!

Yox!

Yox!

Yox!.." deyərik ancaq.

Günəl, bu gün biz borcluyuq
ehtiramla yad etməyə

şəhid olan bu fəthləri,

Bil ki, onlar
Yaradanın dərgahında,
cənnətdədir,
şaddır ruhları...

Bu bir gerçək!
Mən təsəlli vermirəm ha
yaran sağalsın!

Sən Nigarsan, sən Həcərsən...
 “Ramiz” deyib öyünərsən.
 Şərəfini qoruyarsan o igidin;
 ləyaqətdir bu!

Bəlli bil ki,
Ramiz kimi qəhrəmanlar
səni,
məni,
bu milləti düşünərək
özün atdı atəşlərə;

qüdsiyyətdir bu!

Ol səbəbdən deyirəm mən;
çiyindəki
ağır yükün zillətinə tablanaraq
sən Gülayı,
sən Vaqifi,
Gülanəni
alınacaq, qeyrətinlə böyüdürsən,
üzün ağ olsun!

Günel, inan, şərəf-şandır
cəsur pilot qadını olmaq,
Vətən üçün can verməyə hazır olan
bir igidin gecə-gündüz qeydinə qalmaq.

...Deyirsən ki,
səhər-axşam üz tutub Göyə,
Tanrım, sənə yalvarmışdım,
qoru Ramizi!

Deyirsən ki,
Ordumuzun hər Zəfəri
coşdururdu ürəyimizi.

Doğru!... Onlar
bu torpağı
canı, qanı bahasına
yağılardan azad edib
qorudu ki,
bizdən sonra gələn nəsil
xatırlasın fəxr ilə bizi...

Sən deyirsən;
Azad oldu
babalardan miras qalan
od-ocağım,-

təsəllim budur,
Sən deyirsən;
Azad oldu inci Şuşam,
Qarabağım, -təsəllim budur.
... Günel,
Ali Qəhrəmanlıq- ŞƏHİDLİKdir!
Vətən sağ olsun!

Qoy Məmləkət
bundan sonra çilçirəq olsun!
Amin!...

İlahi! Zülmətin bağrını dəlib
açılan hər nurlu gününə şükür.
Çalxanan dünyada qoyduğun həddə,
Qaydaya, nizamə,- Qanuna şükür.

1. Ramiz- qəhrəmanlıq, igidlik rəmzi!

...Füzuli,
Zəngilan,
Qubadlı,
Laçın,
Murov, Suqovuşan uğrunda gedən
döyüşün hər anı hər b tariximdir.
Qisas almaq üçün coşan, kükrəyən,
sinəsini sipər eləyən əsgər
mənim qürurumdur, mənim fəxrimdir.
Bu gün o qürurdur yaşadan bizi!
44 günlük savaş-möhtəşəm Zəfər
parlaq gələcəyin möhkəm təməli...
Yumruq tək birləşib deyirik: bəli,
Ramizin bu Zəfər salnaməsində
əbədi həkk olub qalacaq izi.

Bəli,
öyünərək deyirik, çünki...
Fələk sinəsində yara açsa da,
Acı ölüm şərbətini içsə də,
İllər, qərinələr ötüb keçsə də,
Unutmaz bu torpaq, Vətən Ramizi.
Unutmaz deyirik, deyirik, çünki,

“Qalib gələcəyik biz bu savaşda!..”
deyən Qəhrəmanın- cəsur pilotun
“Yaşa, Azərbaycan!” oldu son sözü...

Odlar Diyarının hər köşəsində
Onun arzuları gül açacaqdır,
İstəyi, əməli nur saçacaqdır.
Əzmi, rəşadəti coşduracaqdır
zaman-zaman bizim ürəyimizi.

Ramiz- fırtınadır, Ramiz- zirvədir,
Günəşli dan üzü, fəslə-bahardır.
Ramiz- Qarabağdır, Ramiz- Vətəndir,
Dünən vardı, bu gün, sabah da vardır...
Ramiz- tunc heykəli yenilməzliyin,
Ramiz- qəhrəmanlıq, igidlik rəmzi!

2. Geri dön, biryolluq sussun silahlar

Ramiz!

Onda ki, titulun, çinlərin artdı,
Onda ki, yüksəldin, qat-qat ucaldın,
Qola qüvvət oldun,
ürəyə təpər,
Ali Komandandan ilham, güc aldın.
Odlar Diyarına qəlbin, ruhunla,
Tükənməz arzunla daim tac oldun.

İçində kükrəyən ulu istəklə,
Fəxr ilə, qürurla,
çılğın ürəklə
Yurduma sən parlaq sabah dilədin.

“Bizim hər birimiz şəhid ola bilərik,lakin kim şəhid olursa-
olsun, heç kəs göz yaşı axıtmayacaq!..” Mən indi anlayıram ki,
Ramiz Qasımov özünü nəzərdə tutaraq belə deyirmiş.

Elməddin Vəliyev, kapitan

Zabit şərəfini-
“Hərbi and”ını
Şəhid olmağınla təsdiq elədin.

Geri dön,
birlikdə aparaq, Ramiz,
Ölkəmizi daha nurlu günlərə,
Baharlı günlərə,
barlı günlərə.
Geri dön, biryolluq sussun silahlar,
Bitsin müharibə, bitsin savaş, qan,
Şəfəqə qərq olsun torpaq, asiman.

Dəmir köhləninlə geri dön, Ramiz!
Geri dön ki, sabah Böyük Qələbə,-
Qəti Zəfər çalsın Azərbaycanım.
Çünki sən hər zaman Əmrə müntəzir
dayanmışan məğrur, mərd... Qəhrəmanım!

04.01-18.03.2023

Haramı- Beyləqan- Bakı

*Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı
Ramiz Qasimovun
Ailə albomundan*

FƏXRİ FƏRMAN

polkovnik-leytenant Qasımov Ramiz Vaqif oğlu

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI SİLAHLI QÜVVƏLƏRİ
MİQYASINDA KEÇİRİLMİŞ KOMANDA-QƏRARGAH
OYUNLARINDA İŞTİRAK ETMƏSİ MÜNASİBƏTİ İLƏ

TƏLTİF OLUNUR.

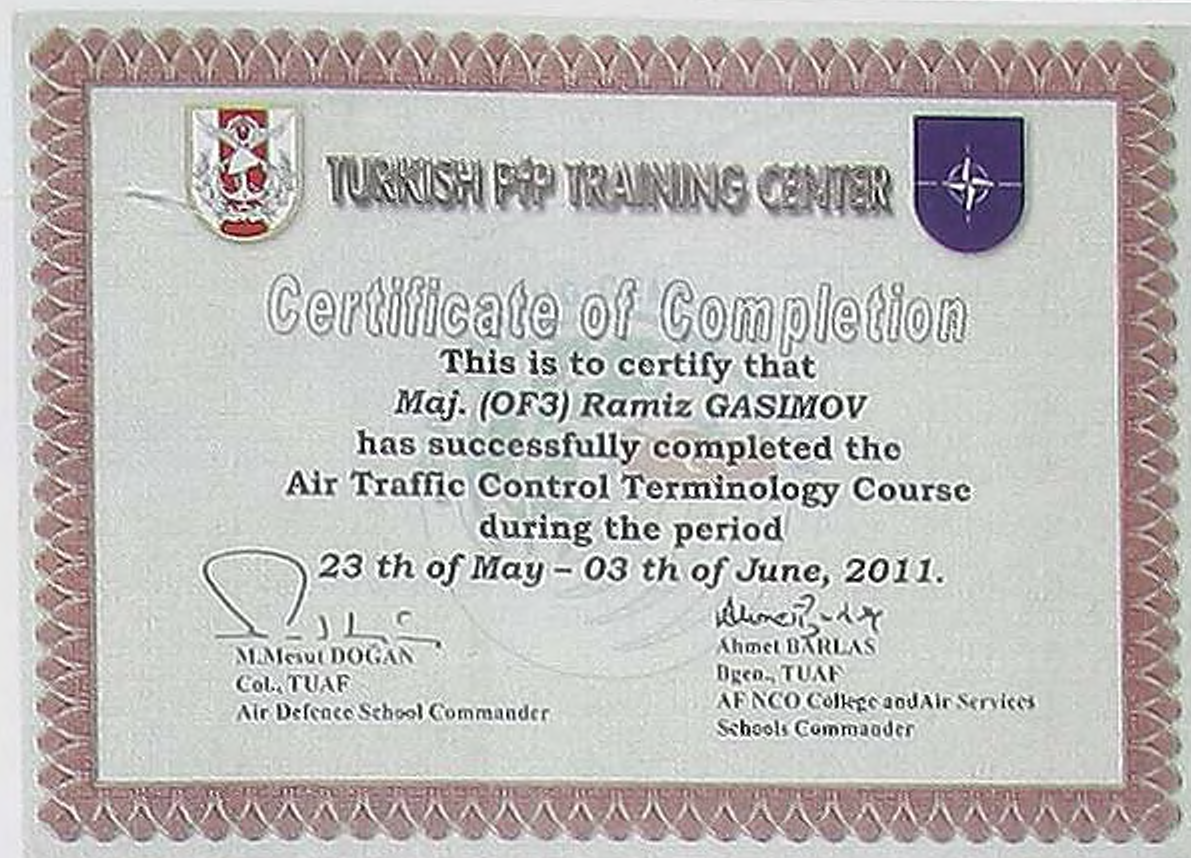

17.09.2015-ci il

Əməkdaşlıq və sülhün komandiri
Həmzə Allahverdiyev

Kitabın içindəkilər

Ön söz (müəllifdən)	6
Sərəncam	15
VMQ Ramiz Qasimov	16
Proloq	18
Məqamlar	23
1. Ramiz, dayanmışam şəklin önündə	29
2. Şəklin önündə	31
3. Hardan başlayım	37
Məqamlar	42
4. Sükutla baxıram şəklinə	45
5. Şəklinə baxıram	56
6. Yenə dayanmışam sənnən üzbəüz	61
Günəl xanıma üztutma	72
Epiloq	77
Ailə albomundan	80

Sabir Arazlı Özgün

**Dəmir qanadlı qəhrəman
(poema)**

Bakı – “Red N Line” MMC – 2023, 96 səh.

Kompüterdə yığdılar:

**Samirə Xanəliyeva
Sənəm Məhəmmədqızı**

Dizayner: İlhamə Məmmədova

**Müəlliflə əlaqə: (051) 942 36 97
Nəşriyyatla əlaqə: (070) 218 81 99**

Yığılmağa verilmişdir: 04.04.2023

Çapa imzalanmışdır: 28.04.2023

Format: 60x84 1/16

Tiraj: 200

E-mail: xaqani_a@mail.ru

Səmadakı Qəhrəman

Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı
Ramiz Qasimova həsr olunmuş mahnı

Söz: Xəyalə Cavanşir qızı
Musiqi: Ruslan Səfəroğlu

Dəmir qanadınla uçub göylərə.
Tarixi dəyişdin uçuşun ilə
Xilas etdin necə, bizdən gizlicə.
O, iki qardaşı yolladın bizə.

Sən vətən sevgisi daşıyan insan.
Adıyla düşməni qorxuya salan
Səmanı bəzərdin, indi hardasan?
Şəhid zirvəsində sən ucalırsan.

Kaş ki, uçuşunu izlərdik bir də
Palkovnik-leytenant Ramizəm deyə
Sənin qeyrətinlə, sənin evində.
Böyüyür sənintək Vaqifin yenə.